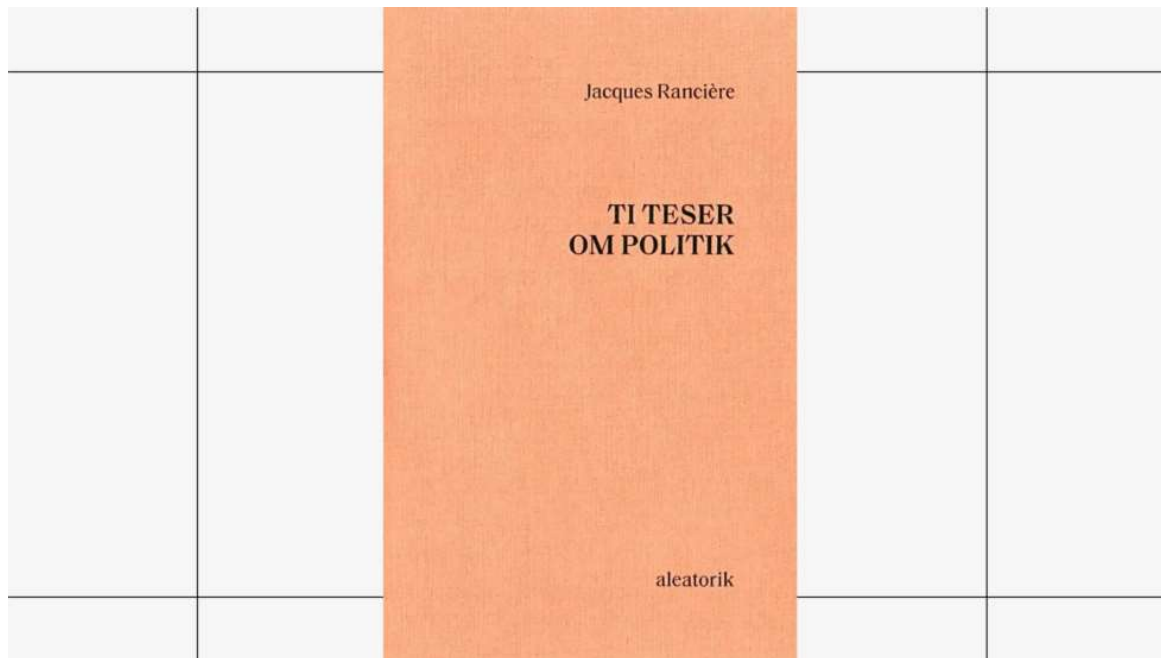

Rancières politiske nybrud

af Kristian Paris | jan 30, 2023 | Artikler, Prosa | 0 Kommentarer

Jacques Rancières essay *Ti teser om politik* udkom i 2021 på dansk i en oversættelse af Anton Sylvest Lilleør på forlaget Aleatorik. Rancière fremlægger en alternativ forståelse af vores begreb om demokrati: Han formår at udfordre tesen om politik som drevet af modstridende interessekonflikter ved at fremhæve, at politik i langt højere grad eksisterer alle mulige andre steder end mellem politiske partier, fagforeninger og interesseorganisationer.

Politi og politik

Den franske og politiske filosof Rancière har beskæftiget sig indgående med demokrati- og æstetikteori og spillet mellem de to. Det ses i høj grad i hans ti politiske teser, hvor en af hans centrale pointer om demokratiet defineres; demokratiet udgøres af *politi* og *politik*. *Politi* skal ses som en 'deling af det sanselige'. Det er den kraft, den universalitet, der har til formål at opretholde tingenes eksisterende orden. Ligesom politiet som udøvende magt i dag har til opgave at opretholde lovene. Hos Rancière skal det ikke forstås så bogstaveligt, men i højere grad som en social kontrakt, der synes at præge demokratiets præmisser: en struktur i samfundet, der synes at være universel og omfatte alle i samfundet. 'En deling af det sanselige skal' forstås som en bestemt måde at kategorisere samfundet på: at bestemte individer er defineret af bestemte konnotationer og bestemte værdier. Det æstetiske er 'delt op'; den måde, hvorpå et bestemt ord, et individ eller et begreb, møder os, er altid allerede tillagt en bestemt norm eller værdi. Det er denne orden i samfundet som 'politi' opretholder – de forsøger at bevare den deling af normer, værdier osv., der dominerer det eksisterende samfund. Denne kategorisering af det sanselige synes som udgangspunkt at repræsentere *hele* samfundet. Men det er kun på overfladen. Det er de færreste 'samfundsordener', hvori alle grupper, individer, klasser eller stemmer har mulighed og ret til at blive hørt. Eksempelvis forfulgte man i Oplysningstiden et ideal om universel lighed. Man frembragte en samfundsorden, der skabte lighed mellem mænd, og dermed mente man, at alle var talt med. Sidenhen gjorde de grupper (kvinder og fattige), der var ekskluderet, dem der ikke var "talt med", opmærksomme på dem selv og brød med den samfundsorden, der kun forstod lighed i kraft af patriarkatets lighed. Det sås som udgangspunkt at være en *universel* samfundsorden, en Rancièresk 'politiorden', men netop denne egenskab gav også plads til dens modsætning: *politikken*.

For at forstå det endnu bedre giver det bedst mening at forstå Rancières politibegreb i kontrast til dets umiddelbare modpol; *politik*. For Rancière skal politik ikke forstås som noget, der kun foregår bag massive, lukkede døre i DJØF-land. Politik er mere end det; det er den kraft, det moment, der bryder med den eksisterende orden og gør opmærksom på sig selv. Den kraft, der modarbejder politiet ved at påpege, at alle *ikke* er "talt med". Politik indstiftes ikke i kraft af et politisk subjekt, men opstår når det "sanselige afviger fra sig selv". Når politiets (forstået i Rancièresk forstand) sociale konventioner brydes med og gør opmærksom på sig selv. Eksempelvis når grupper eller individer, der ikke synes at have politisk autoritet bryder ud af deres eksklusion og gør opmærksom på sig selv og dermed kræver inklusion. Politik er *dissensus*. Et godt, aktuelt eksempel er Edouard Louis' 'sociofiktion', der giver en politisk stemme til den del af samfundet, der aldrig bliver hørt, men glemt: arbejderklassen. Hans forfatterskab er en demonstration af en afvigelse fra den sociale norm eller orden om, at arbejderklassen (nærmere underklassen) ikke eksisterer mere. Ved netop at gøre opmærksom på sig selv og hævde, at underklassen stadig eksisterer, bryder han med den sociale norm. Der opstår en uoverensstemmelse, en dissensus, mellem den sociale orden og den

gruppe af individer som den sociale orden handler om. De gør opmærksom på sig selv. En sådan orden har politiet til opgave at opretholde, mens politik opstår, når denne orden vakler.

Ny forståelse af begrebet om politik

Politik for Rancière er på den måde ikke en konflikt mellem to modstridende interesser, som vi normalt forstår det. Det er ikke defineret af et politisk subjekt, der har magt til at udøve en given interesse. Det er i højere grad et brud med den gamle aristoteliske forståelse af mennesket som et politisk væsen, dvs. som et socialt, fællesskabssøgende væsen. I kraft af menneskets naturlige trang til fællesskab og socialt samvær opstår først familien eller husstanden, dernæst landsbyen og til sidst bystaten (polis). Ordet 'politik' kommer netop af denne 'polis'. På den måde er politik for Aristoteles menneskets naturlige leveform. Rancière ser det anderledes: Politik er ikke menneskets naturlige endemål, men i højere grad et brud med den. Et brud den magtlogik, der for Ranciere definerer menneskets forhold til magten: herredømmets logik. At dem, der har magten, har *ret* til det enten i kraft af deres rigdom eller herkomst. Logikken om, at der med nødvendighed findes befalende og nogen at befale over. Politik er et opgør med denne forståelse. I politik er borgerne både de befalende og genstande for selve befalingen. Der er ikke en klar opdeling af hvem, der regerer og hvem der bliver regeret over. Det nybrud forstår vi normalt som demokrati.

Lad os tænke det i relation til vores dominerende forståelse af politik i dag. Hvor vi normalt forstår politik som et paraplybegreb, der kan dække over alt fra demokrati til autokrati, er Rancières pointe, at politik netop udgøres af og muliggøres af demokratiet. Demokratiet kommer *før* politikken, demokrati implicerer politik, for "demokratiets væsen er politik".

Demokratiets iboende vilkår

Det udtrykkes også i bogens andet essay "Politik, Identifikation og Subjektivisering", hvor Ranciere påpeger demokratiets etymologiske oprindelse: 'Demos' betyder folk, mens 'krati' betyder styre. Modsat monarki, der kommer af 'mon' (én) og 'arki', der kommer af 'archon', som betyder begyndelse eller princip. Pointen er, at politik, der indstiftes af demokratiet, er anarkistisk (an=uden, archi=begyndelse, princip, logik). Det har ikke en bestemt struktur eller princip, men opstår netop kun i kraft af opgør med eksisterende strukturer eller principper.

Rancières ti teser er et forsøg på at gøre opmærksom på hvilke udfordringer, der kan ligge indskrevet i demokratiets indstiftelse af politik. Hvordan demokratiet, hvis universelle formål netop er at lade 'folket styre' tendere mod at producere en politorden. Den vil altid allerede ekskludere grupper eller individer fra deltagelsen i den politiske befaling. Bruddet med denne orden sker, når disse grupper gør opmærksom på deres egen eksklusion ved at fremstille sig selv som nogen, der bør inkluderes og tælles med. Det er dét, der er politik.

Info

Jacques Ranciere: Ti teser om politik

Forlaget Aleatorik

Omslag af Agnes Balustrados

Oversat af Anton Sylvest Lilleør

Læs mere på forlagets hjemmeside [her](#)

Facebook

Twitter

Mail

Kategorier

Anmeldelser (6)

Artikler (38)

Biografi (6)

Faglitteratur (7)

Fotobog (2)